

Sy-li spěwał,
Pilnje dželať,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócný
Lubosć ma;
Bóh pak swěrný
Přez spar měrný
Cerstwosć da.

Njeh ty spěwaš
Swěrnje dželať,
Wšědne dny;
Džeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpoćni ty.

Z njebies mana
Njeh či khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske čopjeno

W Budyschinje

14. junija 1931

Bauzen

Samowitny redaktor Jarosł Wyrjac w Roskacizach. — Čisłička a nakład Ssmolerjez lnhicziščezetnje a knihańje, sap. dr. i wobm. ruł. w Budyschinje
Wukhadža kóždu šobotu a placzi šchwórczelnje 108 šlotych pienjeřtow

2. njedźela po šwj. Trojizy.

Psalm 2.

Pšched nami steji profeta stareho šatonja, kiž je tutón psalm piřať. Wón hlada je šwojim duchownym wóčkom nuts do dalokeho pola. Eswitanje leži nad polom. Tola tam žana šwjata čziščina njeknježi. S daloka šem šlěšchi profeta wulke šchumjenje a morkotanje, jako by tam wulke morjo šchumiło. Profeta hlada hiščezje ras bliže tam a widži, kať šo tam wulka šhromadžina luda wotměwa. Kať šo šda, šu tam ludny žy- leho šwěta šo šhromadžike. A wišitny šu, kať šo šda, jena- keje myšle. Šhto tam čzinja? Profeta pošlucha a šo wulny žara štroži. Woni čzedža šwoje štejiščezjo pšhecziwo Bohu šnowa šriadowacž. Dokelž šo jim to wjazny njelubi, šo dnyrbja Boha čzeščicž a pucze po Božej woli šhodžicž. Ně, to dnyrbi šo pšcheměnicž. Šanjaze šłowa šo wuprajeja a runjež nješbu wišitke ludny jeneje myšle, to ške tola dohnywa. Woni wot- hłofuju a pšchezo wótrišho šlincži hłofž, a napošledk je roškud ludow tónle: „My njechamy wjazny, šo by Bóh tón Rnjes a jeho šyn Ješuž Khrystuž nad nami knježiť. To je doľho došč tať byľo. Rostorhajmy jich šwjaški a čzišimny wot šebje jich šchryťki.“

Šnajesč ty tutu šhromadžinu, lubny šchesczjiano? Nje- šlěšhišch ty šamžny hłofž w našich čzařach? Tutón psalm je šo pšched wjele tyřaz lětami piřať, nam pať je; jako by w našich čzařach piřany byľ. Šchirunaj jenož dženska ma- šošč šchesczjianskich nowinow a šchesczjianskich knihow a tu wulku čziřodu nowinow, kiž šchesczjiansko pšchesczěhaju a ty budžešch wěrnosčž šłowa našeho profety špóšnacž: „Kralojo

šemje pšchistupuja a knježa škladuja radu pšhecziwo tomu Rnjesej a jeho Meššiaszej.“

Wšo pšchirunaj šchesczjianske domy, hđžež šo hiščezje ra- no a wječor a ša blidom modli i tymi, hđžež šo wjazny nje- modli a mašch šamžny wobras. Šladaj na ličžbu tyřch, kiž dženska hiščezje šemšchi šhodža a na tu wulku čziřodu tyřch, kiž radšho do šorcžny, do džiwadla a š wišelakim druhim wje- šelam běhaja. Mašch tón šamžny wobras. Wot šorjekach, wot tyřch, kiž dnyrbjachu wodžerjo luda byčž, je njewěra a bjesbóž- noščž do wišitkich woršchtow našeho luda pšchisčija. A něť tež jednory lud praji, šo žane njebieža nješbu, tuta šemja šu našhe njebieža, tež my čzemny kať či tam šorjekach šwoje žiwjenje wužiwacž a šo wješelicž. Tyřch, kiž potajkim dženska i ničim wjazny špokojom nješbu, je pšhejara wjele, pšchetož tajku wucžbu lud najradšho šlěšchi. Woni čzedža něť Božu žyřkej a lubny wóžny kraj, haj šchesczjiansku šwóžbu a mandželstwo škónzowacž, haj woni čzedža i dynamitom nowny čzař nuts šwoniczž.

A našcha młodžina, hđžeha wona dženska steji? Wě dha wona, hđže pucž bjes Boha dže? Še tola tať daloko, šo dnyrbi šo prawny wuczeť dženska bojecž, w šchulach něšhto wo Bošny řeczecž, pšchetož to nješlěšcha wjazny do našeho moderneho čzařa. Tať pať roščze ličžba młodnyř rubježnikow a morda- rijow. Ke šajkemu šónzej to pšchindže, hđnyž šajki narod wot- roščze a jónu šemja pod šajkim wodženjom steji! A šajki wot- hłofž nam i toho wišeho napšhecziwo šlincži? Wjele tyřaz šo šamorduja a škónzuja. Šsamomordačstwo dže kať šhorosčž pšches našhe čzařny. A tuta šhorosčž šo škoro wjazny šahojicž njemóže. My tola wišitny šobuřkutkowanje dšmoniřkich, šel-

ſkich mozow čujuemy. Hač ſu to wučeni ludžo abo jednori dželačerjo, wihudžom nam ſamſna melodia napſhećiwo klineži: „Roſtorhajmy jich ſwjaſt a čyžamy wot ſebje jich ſchtrjki.“

Hdny nět ta mała črjódla ſheſćizianow widži, kaſ to wiſhitko doſoło woſoło naroſće, dha drje dnrbi ſkoro ſadwelowacž. Dha drje ſheſćizianſtvo čim nutrniſh ruzn ſtykuje a ſo modli: „Knježe, ſmil ſo nad nami!“

2.

A tón Knjes je ſo hižo dawno nad nami ſmilił. Hiſheće ſteji profeta tam a ſo taſ ſrudnje praſha: „Čehodla ſběhaju ſo póhanjo a ludžo wumyſla ſebi pródne wězn?“ dha widži wón ſdobom druhi wobras: Wón ſběha ſwojej moczi a hlada horje do njebyež, hdžež Bóh tón Knjes bydli. Što wón tam widži? Wón widži, kaſ Bóh tón Knjes ſo tomu wiſchemu ſmjeje, ſchtož ludžo na ſemi činja. Wón ſlyſchi, ſo dnrba čłowjeſtojo hač na džen Božeho ſuda ſwoju wolu mjeć, woni móža tež pſhećiwo Bohu wuſtupowacž, wón t tomu wiſchemu mjelcži.

A njewěrnó, wono ſo to tola ſkoro taſ byč ſda, jaſo by Bóh tón Knjes ſo na někotry čaſ wróćo čahnył a jaſo njeby ſo wjaſn ſtaral wo wězn, kiž ſo tam deſtach na ſemi ſtawaja. Jenož to jene wón jim praji: „Ja ſym ſwojeho krala Jeſuſa poſtajił na ſwojej ſwjatej horje Zionje.“ Haj taſ dołho kaſ ſo hiſheće ruzn Jeſuſej napſhećiwo ſběhaja, taſ dołho kaſ čzedža hiſheće kładži hrěſchnizn pſhes njeho ſbóžni byč, taſ dołho dnrbi hiſheće hnadny čaſ tracž. Glejcze, to je ſwětloicž w naſchich čemnyh čaſach. Bóh tón Knjes je, prjedy hač Boži ſud pſchindže, naſheho Šbóžnika poſtajił.

A nětko ſlyſchi profeta dale hlóž žalbowaneho: „Tón Knjes je ſe mni prajił, ty ſy mój ſyn, dženſa ſym ja čje plóžil.“ Haj to je ſwjata powěſć. Jeſuſ jaſo Boži ſyn dnrbi knježicž po wiſčem ſwěće. Pſchetož nihtó njepſchindže t Wótzej khibe pſhes njeho.“ Jeſuſ dnrbi tež jaſo we wutrobje naſheho luda prěnje meſtno doſtač. A byrnjež čemnoſć ſo dale ſchěriła, my ſheſćizijenjo čzemny na Jeſuſa hlađacž. Dha budžemy widžicž, kaſ jow deſtach pola naſ na ſemi dale wołaju: „Roſtorhajmy jich ſwjaſti a čyžamy wot ſebje jich ſchtrjki“ a taſ horjeſtach w njebyežach reka: „Žadaſ ſebi wote mnje, ja čžu tebi póhanow ſa herbſtwo dacž a mjejn teje ſemje. Ty dnrbiſh jich ſe želeſnym křjom roſbicž, jaſo hornzn dnrbiſh jich roſczkiſtacž.“ Haj tam horjeſtach ſo njeſtaraju wo wołanje ludži na ſemi. Jeſuſ je tež tnyh ſběžtarjow wot Wótza do ſwojeju rukow doſtał. Tón Wótž dnrbiſh jich ſkónzowacž, tón Šsyn móže jich wumóz.

Haj deſtach na ſemi, tam ſchumi a wala ſo hida čłowjeſtom pſhećiwo Bohu, kaſ wulke morjo, a horjeſtach reka hiſheće dženſa: „Wótče, wodaſ jim hiſheće ras.“ „Ja čžu hiſheće dale i nimi ſpytacž. Praj, njeje to wulke ſmilenje naſheho Šbóžnika?“

Praj tola! Njeſny ty hiſheće ženje tajke ſchčertotanje roſbitnyh hornzow ſlyſhał? Njeſny hiſheće ženje pódlu był, hdny tajta horda twjerda čłowjeſta wutroba hromadu padaſhe, jaſo ſo jeje Jeſuſ ſe ſwojim ſzeptarjom dótkny? Pſchi taſ někotrym khoróžu a ſmjertnym ložu ſym hižo tajke črjopy ſchčertotacž ſlyſhał. Wěſh ty, kaſ to klineži? To je, jaſo by něhtó taſ mjelcžo plakał. Jaſo Pětr tam do teje čžemneje nozn džěſhe, Jeſuſa pſcheradžiwiſchi, dha ſo we nim te ſtare črjopy roſczkiſtachu. A jaſo Pawoł tam pola Damafkona w próſhe ležeſhe, dha ſo roſbiſchu ſtare črjopy we nim.

A ty čžeſh tutomu Jeſuſej hiſheće napſhećiwo ſtupicž? Njewěſh ty, ſo dnrbi wón potom čžim bóle bicž? Wón je hižo na twoju wutrobu dnril w taſ někotrej hodžinje ſadwelowanja a ſrudobn, a — ničžo njeje ſnadž pomhało —, tajke małe bicže ſnadž njeſny ſačžuwat. Abo dnrba ſo tež pola tebe črjopy roſbiwacž we twojim wumrěcžu, hdny twoje poſlednje ſdychowanje tebi praji: „Nět je pſchepóžže?“

3.

A roſtiſhaſeny wot wiſheho toho, ſchtož je profeta wiđał, wobrocži ſo jaſo t ſwětej a woła: „Dajče ſo nětko roſwucžicž, wy kralojo a nakažče ſo, wy ſudnizn teje ſemje. Eſlužče tomu Knjeſej i bojoſcžu a ſradujče ſo ſe rženjom. Woloſchujče toho Šsyna, ſo by wón ſo njeroſhněwat a wy kónž njewſali na pucžu. Pſchetož jeho hněw budže ſo ſkoro ſahoricž; ale derje wiſhitkim, kótiž ſo na njeho ſpuſhećeja.“

Prědarjo naſheho čaſa tež ničžo druge čžinicž njemóža, hač to, ſchtož ſtary profeta cinjeſhe, mjenujzn pſchego ſaſo wołacž a warnowacž: „Poſluſhajče tomu Knjeſej, taſ dołho kaſ džen traje!“ Abo wěmy dha my, kaſ dołho hiſheće hnadny čaſ traje? — „Poſluſhajče na Jeſuſa, taſ dołho kaſ wón waſ hiſheće i hnadu a ſmilnoſcžu pnta!“ Njebudžče jeho njeſchecželjo, pſchetož njewěſče, kaſ ſo wam potom pónđe!

Ale to čžemy ſo dženſa wiſchitzy w hromadže praſheć: Na tajkim pucžu ſmy dženſa? Je napoſledk jenož jedyn pucž ja naſ wiſchitki, to je tón pucž do Božeho ſuda. A tutón pucž móže hič t wěcznemu žiwjenju abo t žaloſtnemu kónzej. Hiſheće je wumóženje móžno, hdny t Jeſuſej khwatamy. A ſchtoha potom, hdny Jeſuſowu hnadu ſačpiwaſh? Je dha hiſheće jedyn druhi Šbóžnik, je dha hiſheće druge wumóženje? Ně, potom je kónž, potom ſmy ſhubjeni!

W naſchich čaſach widžimy žaloſtne katastrofy. Čłowjeſtojo pócžnu ſo bojecž a ſchepjetacž. Ale mała črjódla ſběha hlówu a čžehnje i wjekeſoſcžu pucž do wěczneho doma. Čžeſh ty tež tajke ſbóžne Bože džěcžo byč? A hdny ty jaſo kħude džěcžo pſchi pucžu ležiſh a by tež rad čžnył do Božeho kraleſtwa pſchińcž, dha pój tola t nam ſheſćizianam, my ſheſćizenjo tebe ſobu woſmjemy. Pój tola, ſo njeby kónž wſał na pucžu.

My ſheſćizenjo khwatajmy domoj, t Jeſuſej! Samjeń.

Macžerna rěč — ſwjata wěž.

Delnja Lužiza — a woſebje jeje „Eſerbſki Zaſnik“ — je wopominała 6. junija narodniny ſwojeho tež hewał ſnateho krajana a pěſnjerja. Mato Kóſnyl-Wjerbnaſki ſwjeczeſhe ſwój 78. narodny džen w Albijonu w Połnóžnej Amerizy. Pſchi tym wojewja „Eſerbſki Zaſnik“ we ſwojim 22. čžigle poſtrowjazu a hołdomazu pěſen, w kotrejž ſwojeho pſhećžela a ſpěchowarja na kónzu ſe ſčžehowaznymi ſłowami t daſſchemu Eſerbow budžazemu džěku napomina:

Ga ty nam jaſej ſapiwaj
a i Twójej bělej głowu
tnyh młodnyh tudn póžromaj
a ſpiwaj pěſen nowu

wót narodneje luboſcži,
wót doſtojnoſcži kħutoſcži,
kaſ rědnny ten naſh narod jo
a kaſ ſe ſa nēn wójujo!

Tole tu hnydom w rjanej delnjokərbſkej rěčži naſhim Hornjołužicžanam pſchepołożimy, ſo bychu troſchku něſchto wo tutej kotrowſkej rěčži wohladali a ſeſnali, ſdobom paſ tež, ſo bychu ſobu ſačžuli horzu luboſcž, kotraž tež dale ſchěroſheho

morja šwěrna woštawa nětke w tutym čašku, w kotrymž telko Sserbow a Sserbowkow so motrjetuje maczernej rěči a Sserbstwa, abo — a to je drje srudniško hišćje! — w kotrymž telko šerbškich starichich šwojim džěčom dowola, so motrjetnjcz maczerneje rěče a Sserbstwa, abo je wjedže precz a won i maczerneje rěče a Sserbstwa, wědžo abo njewědžo so i tym džěči nuczi, šebi i maczernej rěču tež mjenje wažicž macz, staricheju. Měnja tuczi Sserbja, so wšch te krašne šlowa, kotrež šu Němzy wo maczernej rěči prajili a pišali, jenož wo němškej maczernej rěči płacza, niz pak wo žanej drugej, niz tež wo šerbškej, kotruž woni namrěchu jako Bože kuflo? A tola woštanu jich džěči, byrnež bychu w šhuli, na pacerjach abo hewak něhdže jako němškej rěčaze wošewjene byle, jich džěči, šerbške džěči, ale wšchak tajke, kotruž šwoju rěč njemóžej. Hacz woni a wone šebi i tym dobre wopišmo džen wote dnja a i kóžnym šlowczkom šapikuja, to je drje šnajmješča dwělomne. Šwět, a to wučeny šwět a šdobom praktišny džěłazy šwět — a druzi tež hišćje — šo žnje wěšće džija, šo čłowjetojo, kotrymž stej tatrjez dwě rěči pšchinarodženej, jenu šanjehaja a šo i jenej jenicžkej špokojeja, mjes tym šo šo milionny a šašo milionny prózuja, i jenej rěči pšchinawuknjcz druhu a tječu a dalšchu.

Se šamšnych pšicžinow kaž přjedawškej šhtucžny, wošewjamy tu tež pšeni šchědžiweho šerbšeho krajana a pšenje-
rja w Amerizy, kotruž „Sserbski Zašnit“ we šwojim 21. čiz-
šle wošewja, a činimy to šdobom tež tohodla, šo bychmy
wjazy šajima šbudžili ša našich Delnošucžicžanow a tež ša
to, jich wopytacz w rjanych Włotach. Mato Róšny špěwa:

Mašćerka rěž — šwěta wěž.

Bog jo šlowetoju jano
Pótajmnošči rěžy daš,
Abny wón še pšdžej, rano
Šašej i Bogom rošgranaš
Š pšalmami a šjarližami,
Š pšchošbami a módlitwami.

Rěž tog' ducha wótšamtujo
Š nadrow, gaž tam drěmožo,
A jog' šnašo hušofo,
Jašne jogo rošgrěwujo
Jož byš jemšteg' procha lišny,
Wót šwětego rušcha šchichy.

Juž we šolebšach šu předne
Šuti rěžy huzone,
Kenž še šejabndnu žedne,
Žedne šejšku šajžez;
To jo mamny derbstwo šwěte
A dej byšch we žešči mēte.

Čhtož rěž šwóju šanizuj, š
Šanizuj mašćerku,
Ten do derbstwo rošchntuj
Aš jo doštaš i dowěru,
Šbroj ten dar, kenž Bog daš hušchichy,
Šwójog' ducha daji, šdušch.

Ga buž šwěrnny až do rowa
Šwójej rěžy mašćernej,
Šerbške špiwny, šerbške šlowa
Pšchezej na nejlubej mēj,
Dajch na pšchezej žekne šněju,
Pšchezej žešćej wótžnweju.

Ršchěšćijanšy staršchi.

Wólby do „radow staršich“ šu w Šaškej šašo nimo. A
wólby šu pšchinješli doštyš ša liščinny šchěšćijanšich star-
šich. A to w tutym tajkim našim čašku. To šo džiwajch.
Abno tež niz. Njeje hinaš móžno, hacz šo pocžina šwitacz bóle
a bóle powšchittowne šrošumjenje ša to, šo njemóže ani w nje-
wěrie ani w bjesbóžnošči ani w bolšchewišnje bycz šašošt
wěrneho, šbožowneho žiwjenja. Tutón šašošt je jenicžny tam,
hđžej je nabožina, šchěšćijanška nabožina šašošt žiwjenja, a
to wošobinšeho kaž powšchittowneho šjawneho žiwjenja.

Tole pšhipošnawacz a po tym šo šlowowacz šapocžnu bóle
a bóle wulke měšta Šaškej. To šjewichu tež pošlednje wólby
do „radow staršich“. A to je žnje wěšće něšchto šwješelaze.

Alle nam je, jako by něšchto tuto wješele šašło, něšchto,
šchtož šo tež hewak jewi, mjenujzy šo šu wšny a mjenšche měšta
hišćje duzy nuts do šrišny, do šanjehanja nabožiny, i čže-
hož šo wulke měšta pocžinaja wrócžecz, špšnawšchi štrach a
brach, kotryž pšchindže, hđny čžemny bjes nabožiny a wěry ži-
wi bycz a džěči a młodžinu bjes wěry wufublacž. Móže nam
šchto prajicž, čžehodla to tak bycz dnybi, šo to nětke hagle wšny
a mjenšche měšta do šhubiny du, hđny drušny tutón pucz tola še
šchłodowanjom wupruhowachu a špšnachu, šo do šahuby wje-
dže? Wono drje je tak, šo čže šašlepjenošcz a šašakšocž, ko-
trež čłowjetojo tak rad šluža, nětke tež najpředny na kraju
šwoju rólu hračž, přjedny hacz woštrošbnjenje pšchindže. Tež
tu čžedža šo čži, kiž pšchezo wjele wědža a wjele rěčja, šami
jako wjednizy wuhladacz — njech tež šu woprawdže šawjed-
nizy. — Wunošch wólbow ša Drježdžany, Lipš a Šamjenizy
je nětke ščehowazy: Drježdžany: Ša 83 — pšchi přjedawškej
wólby 82 — šchulow wušwolichu 1123 (1111) šobuštawow
štaršichich radow. Š tutny je 758 (709) šchěšćijanšich a
365 (402) šwětnych; i tny 758 (709) je 686 ewangelšich a
72 katolšich (642 a 67); i tny 365 (402) šwětnych je 339 šo-
žialdemokratišich a 26 proletarišich, škommunišich (397 a
5). Šchěšćijanšy štaršchi maja potajkim wjetščinu i 393
(307) šłožami a i tym 86 šłožow wjaz hacz přjedny. To je po-
wšchittownje; hładaš-li nětke na jenotliwe šchule, nadešdžech
pšchi 73 (66) šchulach šchěšćijanšku wjetščinu w štaršichkej
radže; to je džewjecž džekatkow, doštal bē wóžom džekatkow.

Lipš: Ša 64 (61) šchulow wušwolichu 728 (691) šastu-
pjerjow štaršichich. Š tutny je šchěšćijanšich 390 (364) a to
ewangelšich 362 (336) a katolšich 28 (28) a šwětnych 338
(327), a to 257 šožialdemokratišich (269) a 81 škommunišich
(58). Šchěšćijanška wjetščina ma 52 (37) šłožow wjaz a
dobu porno přjedawškej wólby 15 městnow. Štaršichka rada
ma pšchi 39 (33) šchulach šchěšćijanšku wjetščinu, potajkim
pšchi wjetšchey pošojzy.

Šamjeniza: Ša 55 (54) šchulow bu 471 (453) šastupje-
rjow wušwolenny, a to 313 (288) šchěšćijanšich — 299
(267) šožialdemokratišich a 31 (26) škommunišich. To je
155 (123) šłožow ša šchěšćijanšku wjetščinu. Šchěšćijanšy
štaršchi maja porno přjedawškej wólby 25 šnyšlow wjaz a
maja w 48 (43) radach wjetščinu.

To šu doštyš. Alle myšlimy šebi, šo bychu hišćje wjet-
šche byle, bychu-li wchitzy, kiž nješku ša šwětnu šchulu, šwoju
pšchizłuchnošcz dopjelnili a ša šchěšćijanšku šwój šłož dali.
Alle kaž hewak hušo, tak šchłodža šebi a šwojej wězy šchěšćij-
jenjo še šwojej liwšocžu, kotraž je nětke šobu najwjetšchi
štrach kaž ša jenotliwnych šchěšćijanow, tak ša šchěšćijanške
wožadny a žyrkwoje.

Czechodla pšhecziwo zyrkwinemu dawkej?

Czechodla je jich telko pšhecziwo zyrkwinemu dawkej a czechodla chze jich telko bncz bjes zyrkwinemo dawka? Sšto fu pšhicizny? Nimo wšchelafich druhich myšliczkow tež ta: Sštož je swonka zyrkwi, tón njetrjeba tajke dawki dawacz.

To je i wjele wopacznošcwow jena. Sslyš! „Der Freidenker“ wošjewja we swojim 8. cžikle: „Koždy swobodomyšlny płaczi wot 1. sept. 1928 we wotdželenju A (1.—18. lěto) měřacznje 0,20 hr., lětnje 2,40 hr.; we wotdželenju B (18.—50. lěto) měřacznje 0,60 hr., lětnje 7,20 hr.; we wotdželenju C (50.—60. lěto) měřacznje 1 hr. lětnje 12 hr.

A wěš, ššto to ja zylu swójbu rěka? To rěka, so we wotdželenju B muž, žona, džěcžo płacza měřacznje 1,40 hr., ja žyle lěto 16,80 hr. A nimo toho ma swobodomyšlny hišcže to a tamne płacžicž, nohže-li bncz šlaw 2. rjadownje.

Pšchirunaj a rospominaj.

Najch cžaž je polny štoržbow. Škorža na hošpodaršće cže, na pjenješ, kotrež nimaja a bncu je tola tak nušnje trjebali, na šrudobu a šhudobu a na hubjenny cžaž powšchitkowanje. A wono je tak, so ma kóždy wošobinšny swójbu cžežu a nušu a powšchitkownošcž tohorunja.

Alle jažo, hladaš do našeho cžaža, a ty namašach bórny, so ludžo tola telko pjenješ wudawaja ja wšchelaše, šštož je njetrjebawšchi, haj šštózne, wošebje tež ja alkohol, ja tón alkohol, kotrnyž je tak lohko se šškodu ja cžlowjeka. Alle niz jeno ja alkohol, ja druge wěžny tež, tak ja tobaš, ja kofej atd.

Tuž je nušne, pšchirunowacz wšchelaše wudawki, wudawki ja nušne potrebnosče a wudawki, kotrež fu niz jeno njetrjebawšchi, ale tež šštózne. Do tutnyh šlušheja wudawki ja alkohol na pšchitkad, a to i dwojeje pšhicizny. Ta jena: Sšto wšcho móže alkohol šschkódžicž, to wěmny, šnajmjenšcha to dnrbjeli wěđecž; — ta druga: wulke wudawki ja alkohol dnrbja we wukraju šbudžicž mējenje, so ma lud Němškeje pjenješ došcž, hišcže wnyše dawki płacžicž; našhe próžowanje pak tola pyta šniženje dawanja.

Potajkim: Sa lěto 1930/31 měješe Němška ja wójko, šhule, špomóžerštwo, bndlenja, wobškod, dań, wójniške dawanja 8 476 000 000 hr. wudawkow; ja alkohol a tobaš pak wuda Němška ja tuto lěto 7 500 000 000 hr.

W lěcže 1929/30 dnrbješe Němška płacžicž ja swonkowne wójniške cžeže 1 907 500 000 hr., němški lud pak wuda ja tutón cžaž dobrowólnje 4 797 000 000 hr. ja alkohol.

W lěcže 1928 trjebaše wšcho špomóžeršće škutkowanje we Němškej 1 053 153 000 hr., to je na hłowu 16,78 hr. Sa alkohol wuda pak němški lud ja šamšny cžaž 4 978 000 000 hr., to pak je 79 hr. na hłowu.

Haj, licžny rěcža! Wo cžim?

Swobodomyšlni a wójna.

Swobodomyšlnych, t. r. bjesbóžnych mohł tak někotry po tym, šštož do šwěta trubja, mēcz ja pšhecziwnikow wójny, a tak někotryškuli šabłudženy ma jich tež ja tajkich. Alle wono ma šo žyle hinaš i nimi.

Šłowna rada ruškich bjesbóžnych je wobšamšnyła, wošebitu pjenježnu šbērku wuhotowacz a pjenješny šbēracz ja — twar noweho ruškeho wotdželenja wójniških tankow, t. r. wulkich panzerowaných wojow ja cžerwjene wójko. Tute tanki — dnrbj jich 22 bncž — chzedža 7. novembra k 14. jubilejnemu dnjej Šowjetštata, pšchepodacz.

Wny wěmny, tak štrašchne a žalóšne naprawy tanki fu. A runje tute chzedža swobodomyšlni — bjesbóžni — twaricž. To wšcho praji!

Žyrkej a štat.

Agitprop. Ššto to je? To fu wuhotowani wojowarjo kommunisma; šchtwórty džěl i nich je wošebje na wojowanje pšhecziwo zyrkwi pšchihotowaný; ma tež wošebite mjenšche hrny a pšchedštajenja, kotrež šo pšhecziwo zyrkwi a ššchecžijanškej wěrije mēria a pšhecziwo njej a ja wuštup i zyrkwi šchcžu-waja. Tuthwilu pak fu tajke wěru a nabožinu a i tym šmnyšlenje wjetšheho džěla luda hanjaze pšchedštajenja šatašane. Tute „Agitprop-wotdželenja“ a i nimi „Arbeitertheaterbund Deutschlands“ šo próžuja, jažo domolnošcž doštacž, tajke hrny w šjawnnych šhromadžijnach pošašowacz. Tola wnyšchnošcže njej-fu šwólniwe, tutu domolnošcž dacž. Nadžijomnje tež pšchi tutej njejwólniwošcži woštanu!

Ružny bjesbóžni a němžny swobodomyšlni podpjeraja šo mjes šobu we swojim škutkowanju pšhecziwo nabožinje a wěrije. To je šjawnje wuprajene w ruškej nowinje „Besbožnik“: „Bjesbóžni Moškowškeho pšchedmēšta Kražnaja Brežnija fu šo i bjesbóžnymi Ruhrškeje krajiny — mēšto Ešsen w Němškej — šjednocžili ja revolucionarne napšchemoškutkowanje. Wotrješny šowjet ščele bjesbóžnym w Ruhrškej krajiny žylu swójbu macžijnu, plakaty, nowiny, cžažopišny. A i tym, šštož bjesbóžni i Ruhrškeje krajiny do Ruškeje ščelju, wuhotuja ružny bjesbóžni pucžowaze wuštajenžny.“ — Še dobre a powucžaze, tole ras šjawnje wuprajene namašacz; je jich tola pšcheco hišcže došcž tajkich, kotšž nohzedža wēricž abo nohzedža pšchidacz, so tu tajke šwiški fu.

Wšchelaše i blifka a šalofa.

— **W šucžinie** šwojecža dženkša Guštan-Mošlfowny šwojedženš pobocžneho towařštwja ja Budnyški wotrješ. Šškoda, so program ja njón pšchepošdže doštachny, tak so jón njemóžachny tydženja wošjewicž. Sa dženkš je to nětk pšchepošdže, dofelž je tola šerbika Boža šlužba hižo dopošdnja we 8 hodž., w kotrež ma k. wnyšchi šaraš Šarjenš šwojedženške předomanje. Šškoda tež — to njech je ras tež tu prajene —, so šo pšcheco bóle a bóle w šerbiko-nēmškich wošadach šwojedženški ras i tym wošłabi, so je šerbika Boža šlužba rano a němška popošdnju. Šdnž šo to w namješnych němško-šerbikich wošadach tak štawa, kaž na pšch. tež 12. julija w Ketlizach, je to šrošumicž, niz pak tak w druhich wošadach. To šbudžuje mējenje, so šebi šaštupjerštwja wošadny abo šštož hewaš pošlednje rošbudženje wobšamka, šerbiku Božu šlužbu mjenje waža; njemóže tola tež se šerbikich duchownnych ššoro ništo na šerbikej Božej šlužbje šo wobdželicž, a Šserbja tola runje na to hla-daja, so šo tež duchownni pšchi šwojedženjach wobdželeja; němška Boža šlužba šjednocži pak potom němškich a šerbikich duchownnych jenož do tuteje jeneje Božeje šlužby. — Š programa chzemny dodacz, so w 10 hodž. k. šaraš Kapler-Budnyški šwojedženški Božu šlužbu ja džěcži džerži a so w němškej šwojedženškej Božej šlužbje, kotraž šo w 2 hodž. šapocžnje, k. šuperintendent Šröhlich předuje. Tutej Božej šlužbje pšchijamšnje šo šłowna šhromadžijna pobocžneho towařštwja.

Š Lubijškich wošadow. Džen 28. junija popošdnju šhromadža šo towařštwja ewangelškich młodnych holzow w Šchönbachu, so bncu tam šwój lětuški šjěšd, kotrnyž šo i Božej šlužbu w 3 hodž. šapocžnje, wotmēle. Šswjedženške předomanje šmēje k. šuperintendent Šagšch. — Njedželu 5. julija došedu šebi towařštwja ewangelškich młodženzow do Reichenawa na šwój lětuški šjěšd. Tam je šwojedženška Boža šlužba hižo rano we 8 hodž., předomacz budže k. šuperint. Schulze-Žitawski

Šišťowanje. Š. B.: Wulki džak ja pošłanku. Wošjewimny woboje a poššymny wo dalšhe šobudžělo.